

II.A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: *Bartók Béla 1906-os apátfalvi népdalgyűjtése*

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és
élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki
megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Kodály Zoltán: A Magyar Népzene /Vargyas Lajos szerkesztése/

Bartók Béla: A magyar népdal

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

☒ települési	☐ tájegységi	☐ megyei	☐ külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

„Már az 1800-as években felfigyeltek a népzene kutatók az Alföld gazdag népi hagyományaira, de a dallamot és szöveget egyaránt figyelemre méltó országos gyűjtés kezdete inkább a múlt század kezdetére esik. A gyűjtés megindítói: **Vikár Béla** (1859-1945) tanár, etnográfus, műfordító, **Kodály Zoltán** (1882-1967) zeneszerző, etnográfus és **Bartók Béla** zeneszerző és zongoraművész. (1881. március 25. Torontál vármegyei Nagyszentmiklóson, -1945. 09.26.USA). Ők mindhárman megfordultak többször is Szegeden és a környékén.”¹

„Bartók Béla a magyar népdallal 25 éves kora táján kezdett behatóbban foglalkozni. Egyik korai gyűjtőútján 1906-ban Apátfalvára is eljutott, ahol szeptember 1-én (a dalok kottáin kézírással VIII. hó van írva) 26 népdalt gyűjtött (más források 28-29 népdalról írnak.)

Az apátfalvi gyűjtőúton útitársa Balázs Béla író és filmesztéta, Bartók későbbi szerzőtársa volt, aki 1910-ben már megírta az egyetlen Bartók opera „A kékszakállú herceg vára” szövegekönyvét (librettóját). Balázs Béla egyébként is Bartók Béla és Kodály Zoltán szellemi köréhez tartozott.

Bartók Béla és Balázs Béla Apátfalván a r.k. plébánia mellett lévő, akkori kántorlakban Ocskay Gyula r. k. főkántor vendégei voltak. Közvetítőjük Ocskay Kornél akkoriban a Szegedi Városi Színház operaénekes volt.

(Mindezt az idős és már betegeskedő Ocskay Gyula főkántor úrtól tudtam meg, aki jó időben szívesen üldögélt a lakása előtti padon és a járókelőkkel elbeszélgetett.

Többek között velem is, mint ismerős diágyerekkel. Ez a 30-as évek közepén történt.)

Az 1930-as években még emlékeztek néhányan Apátfalván Bartók Bélának arra a népdalgyűjtésére, ami 1906-ban a községi nagyokcsmában (a mai Pacsirta utcában) Apátfalva egykori Vásárterén történt.”²

¹Nagygyörgy Zoltán: A népdalgyűjtés múltja Horgos-Kamaráson

²Szigeti György : „Pátfalvai Rákóczi utcába.”

„Bartók szeptember 1-én már Apátfalvára ment gyűjteni, ahova viszont Ocskay Kornél (1885-1963) operaénekes kísérte el, ugyanis ott volt kántor a Gyula bátyja. Az ottani gazdakörben kántáltatta Bartók az összetoborzott dalosokat. Csanádapácán viszont még Gyuláról jövet megállhatott gyűjteni. Végül is Bartók a tíz nap alatt ekkor a hat helységben 141 dallamot gyűjtött össze, melyből 25 a horgosi jelzetű. Ezután ezeket, mint a későbbi gyűjtéseit is a budapesti Nemzeti Múzeumban helyezte el.

	A	B	C	F	összesen
Szeged	3	30	16	-	49
Horgos	4	25	9	2	40
Szentes	4	4	6	5	19
Csongrád	1	-	4	-	5
Apátfalva	1	15	10	-	26
Csanádapáca	-	2	-	-	2
Összesen:	13	76	45	7	141 ³

A (régí stílusú dal), B (új stílusú dal), C (vegyes stílusú), F (egyéb). Bartók a *Magyar népdal* című könyvében ezek közül három apátfalvit le is közölt. Ez mind a három „B” (új) stílusú volt: 77., Bíró Marcsa libája 78., A rátóti legények 91., Kiöntött a Tisza a partjára (Apátfalva) Csanád megye.

„Bartók „A magyar népdal” című 1924-ben megjelent alapvető, azóta klasszikusnak számító művében példaként közöl három Apátfalván lejegyzett dalt, a következőket: „Bíró Marcsa libája...” – Apátfalván sokáig nagyon népszerű volt „Bazsa Mária libája ...” kezdősorral; „Kiöntött a Tisza a partjára...” és az „A csanádi legények...” kezdetűt. Ez utóbbiban nyilván a magyarszanádi legényekről énekelt *Bartók Bélának* az apátfalvi énekes csipkelődő tréfás szöveggel.

Az 1906. szeptember 1-én Bartók Béla által lejegyzett 26 dal közül háromnak a változata is megtalálható a kis gyűjteményünkben: „Esik eső Zsombolyáról fúj a szél...” (6. sz.), „Csörög börog a vasajtó...” -ennek az első versszaka a mi gyűjteményünkben így kezdődik: „Nyújtsd be anyám nyújtsd be, nyújtsd be karjaidat...” (23sz.) és a „Tisza partján elaludtam...” – nálunk: „Tisza szélén elaludtam...” (30. sz.).⁴

A lejegyzett dalok kezdősorai:

1. Tisza szélén elaludtam
2. Csörög-börög a vasajtó
3. Lányok, lányok mit csináltok?
4. Ács Kalári kapujában lámpa ég
5. Édesanyám, ha meguntál tartani
6. Arra kérem főkapitány uramat
7. Bíró Marcsa libája
8. A rátóti legények
9. Kiöntött a Tisza a partjára

³Nagygyörgy Zoltán: A népdalgyűjtés múltja Horgos-Kamaráson

⁴Szigeti György : „Pátfalvai Rákóczi utcába..”

10. Hajós bácsi mit mondanék magának?
11. Falkám közül megdöglött egy marha
12. Teremtéskor az úristen meghagyta (Fölbíró úr adjon Isten jó napot)
13. Nem füstöl a szögedi gyár kéménye (Az alföldi kukorica de sárga)
14. Most akartam rúzsás kendőt
15. Jaj Istenem hol fogok én meghalni
16. Pátfalvaiközségi háza de magos
17. Esik eső Zsombolyáról fúj a szél
18. Bús napjaim, ha elkezdem számolni
19. Látod-e babám
20. Ha bemegyek...
21. Verje meg az Isten
22. Azt gondolod büdös cigány (Fütyöngetve megy a gőzös)
23. Hallottátok-e Kisteleken mi történt?
24. Azért adtam száz forintot
25. Rongyos csárda
26. Azért, hogy a szitarosta
27. Virágszál, virágszál
28. Most jöttem én Gyuláról

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Az Apátfalván gyűjtött dalok a helyi népdalkincs részei. Szerencse, hogy Bartók felfigyelt rájuk és lejegyezte őket. Sajnos nem fonográf felvételek készültek, hanem Bartók saját kezével jegyezte le a kottát és a szöveget. Fontosnak tartom, hogy ezek a népdalok ne menjenek feledésbe.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Nagygyörgy Zoltán: A népdalgyűjtés múltja Horgos-Kamaráson

Megjelent a Bácsország, (Szabadka, 2001/IX-XII, 111-113. oldal), valamint A Móra Ferenc Múzeum Évkönyve - 6. szám, (Szeged, 2003, 366-374. oldal.) kiadványokban.

Kodály Zoltán: A Magyar Népzene /A példatárt szerkesztette: Vargyas Lajos/

Bartók Béla: A Magyar népdal (Budapest, 1924)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe:

<http://dgyamk.hu/megkondult.html>

http://www.horgos.rs/hun/index.php?option=com_content&view=article&id=77&Itemid=96

http://www.mozaweb.com/Lecke-Music-Enek_Zene_7-Kiontott_a_Tisza-99320

https://hu.wikipedia.org/wiki/Bazsa_M%C3%A1ri_lib%C3%A1ja

III.MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Bartók Béla által gyűjtött népdalok Apátfalván 1906-ban

1. Tisza szélén elaludtam

1906.VIII.hó

előadó: idősebb férfi

Parlando

a) Ti-sza né-lén el-a-lud-tam, Jaj de szo-mo-rút ál-mod-tam, Meg-ál-mod-tam
- azt az e-gyet: Ba-bám, nem les-zek a ti-ed.

The image shows a handwritten musical score on aged paper. It features two staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff is marked 'Parlando' and contains the first line of the melody. The second staff continues the melody. The lyrics are written in Hungarian below the notes.

Tisza szélén elaludtam,
Jaj, de szomorút álmodtam.
Megálmodtam azt az egyet,
Babám nem leszek a tied.

Eszem a szívedet rózsám,
Rajtam kívül ne szeress mást.
Rajtam kívül, ha szeretsz mást,
Megver a jó isten, meglásd.

2. Csörög-börög a vasajtó

1906.VIII.hó

előadó: idősebb férfi

Parlando

Csörög-börög a vas-ajtó, Tán néz be a töm-löc-tar-tó! A-hogy szok-tott
ve-lem bán-ni, Úgy fo-gom majd meg-szol-gál-ni.

The image shows a handwritten musical score on aged paper. It features two staves of music in G major (one sharp) and 2/4 time. The first staff is marked 'Parlando' and contains the first line of the melody. The second staff continues the melody. The lyrics are written in Hungarian below the notes.

Csörög börög a vasajtó,
Tán, néz be a tömlöctartó.
Ahogy szokott velem bánni,
Úgy fogom majd megszolgálni.

3. Lányok, lányok mit csináltok? 1906.VIII.hó

előadó: ?

Tempo giusto

1. Lá-nyok, lá-nyok, mit csi-nál-tok? Talán bi-zy már mi-nálunk le-fe-ki-üd-tek, Itt még á-gyat
Ta-lán bi-zy ve-cso-rál-tok

sem ve-tet-tek.

The image shows a handwritten musical score on aged paper. It features a single melodic line on a five-line staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Tempo giusto'. The music is in 2/4 time. The lyrics are written in Hungarian. The score includes a first ending bracket and a final double bar line.

Lányok, lányok mit csináltok?

Talán bizony vacsoráltok.

Már minálunk lefeküdtek,

Itt még ágyat sem vetettek.

Nem is vetnek mindenkinek,

Csak a kocsis legényeknek.

Mert a kocsis hajnalcsillag,

Hajnal felé hazaballag.

4. Ács Kalári kapujában lámpa ég 1906.VIII.hó

előadó: ?

Tempo giusto

a) Ács ka-lá-ri ka-pu-já-ba lám-pa ég Én is be-mék, be-kö-töm a
Va-la-mennyi gálánt le-gény mind be-mén.

lo-va-mat, Lá-nya-i-val ki-mu-la-tom ma-ga-mat.

The image shows a handwritten musical score on aged paper. It features a single melodic line on a five-line staff with a treble clef and a key signature of one flat (B-flat). The tempo is marked 'Tempo giusto'. The music is in 2/4 time. The lyrics are written in Hungarian. The score includes a first ending bracket and a final double bar line.

Ács Kalári kapujában lámpa ég,

Valamennyi gálánt legény mind bemén.

Én is bemék, bekötöm a lovamat.

Lányaimmal kimulatom magamat.

Sárga csikó, de bodor a sörénye,
Rá sem nézhetek a szőke legényre.
Még a csókot sem vesztegetem rája,
Az is jobban ráillik a barnára.

Volt énnekem édesanyám, de már nincs,
Mert elvitte a szegedi nagy árvíz.
Hét hete már, hogy a vizén halászok,
Könnyeimtől Tisza vizet nem látok.

Kér sorjával száll a daru a rétre,
Helyet keres magának ez vidékbe.
Gúnár után azt kiáltja az liba,
Gyerünk innen, nincs itt jó hely máshova.

5.Édesanyám,ha meguntál tartani 1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto?

É-des a-nyám, ha meg-un-tál tar-te-ni, Vi-gyél en-gem a vá-sár-ra el-ad-ni.

Ott is ott lesz az én ró-zsám meg-ven-ni, Ez-süst pén-zen fog-ja ken-det fi-zet-ni.

The image shows a handwritten musical score on aged paper. It features two staves of music in G major (one sharp) and 4/4 time. The first staff begins with the tempo marking 'Tempo giusto?'. The lyrics are written in cursive below the notes. The second staff continues the melody and lyrics.

Édesanyám, ha meguntál tartani,
Vigyél engem a vásárra eladni.
Ott is ott lesz az én rózsám megvenni,
Ezüst pénzen fogja kendet fizetni.

6.Arra kérem főkapitány uramat

1906.VIII.hó

előadó: idősebb férfi

Parlando

a) 1. -Ar-ra ké-rem fő-ka-pi-tány u-ra-mat, En-ged-je el a mos-ta-ni ba-jo-mat!

Lo-pok lo-vat al-más-szür-két az úr-nak, En-ged-jen el a hat-van-ból csak hú-szat.

var.: 1) 2) 3)

Arra kérem főkapitány uramat,
 Engedje el a mostani bajomat.
 Lopok lovat, almásszürkét az úrnak,
 Engedjen el a hatvanból csak húszat.

Elmehetsz már szegény legény békével,
 Nincs már hibád, nincsen bajod senkivel.
 Az irigyek nyelve miatt lettél rab,
 Látom fiú, jaj de igazszívű vagy.

Zsindelyezik az aradi templomot,
 Beállítják az egrédi verbunkot.
 Beálllok kedves rózsám katonának,
 Jaj, de szépen felöltözök huszárnak.

2-szer: Azt sem tudom álom-e, vagy nem álom,
 Mégis csak engem siratnak a lányok.

Jaj istenem de bajos a szegénynek,
 Mert elmondja jó gazda mindennek.
 Ne mondjon el engem az a jó gazda,
 Mindenkinek elég a maga baja.

7. Bíró Marcsa libája

1906. VIII. hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

a) Bíró Marcsa libája Belement a Tiszába, Kettőt lépett utána

Kilátszott a Bíró Marcsa piros alszoknyája.

Bíró Marcsa libája,
Belement a Tiszába.
Kettőt lépett utána,
Kilátszott a Bíró Marcsa piros alszoknyája.

Temesvári brigádba,
Van a babám bezárva.
Gyere rózsám váltsál ki,
Ne hagyjál a temesvári brigádba elhervadni.

Kiváltalak ki, ki, ki,
Nem hagylak elhervadni.
Eladom a jegykendőm,
Kiváltom a temesvári brigádból a szeretőm.

8.A rátóti legények

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

A rátóti legények Libát lop-tak szegények. Nem jól fog-ták

a nya-kát, a nya-kát, sej a nya-kát: El-gá-gin-tot-ta ma-gát.

A rátóti legények
Libát loptak szegények.

Nem jól fogták a nyakát, a nyakát, sej, a nyakát,
Elgágintotta magát.

9. Kiöntött a Tisza a partjára

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

a) Ki-ön-tött a Ti-sza a part-já-ra, Kis pej lo-vam tér-dig jár a sár-ba.
Sá-ros kan-társzá-ra a ke-zem-be,
Sá-ros kan-társzá-ra a ke-zem-be, Gy-e-re kis an-gya-lom az ö-lem-be.

Kiöntött a Tisza a partjára,
Kis pej lovam térdig jár a sárba.
Sáros kantárszára a kezembe,
Gyere, kis angyalom az ölembe!

Már én többet nem mék a templomba,
Nem látom a rózsámat a sorba.
Hányom vetem csalfa szemeimet,
Nem látom a régi szeretőmet.

Más forrásból:

Álmodik a földben a búzamag,
Jó meleget érez a hó alatt.
Tavaszi szél lágyan simogatja,
Csengő eső cseppje csókolgatja.

Beteg az én rózsám, ágyba fekszik,
Diófa levéllel takaródnak.
Fügefalevél a derekalja,
Gyere babám borulj a karomba.

10. Hajós bácsi mit mondanék magának?

1906.VIII.hó

előadó: ?

Tempo giusto

a) 1. Ha-jós bá-csi, mit mon-da-nék ma-gá-nak? Váll-lal-jón el-en-ge-met ba-bá-já-nak!

O-da van az u-ram ré-gen szé-nát kaszál-ni, Szab-ad ne-ken ha-jós bá-csi-val hál-ni.

Hajós bácsi mit mondanék magának?

Vállaljon el engemet babájának!

Odavan az uram régen szénát kaszálni,

Szabad nekem hajós bácsival hálni.

Hajós bátyám gurítsék kend egy almát,

Még az éjjel megkapja a jutalmát.

Nem gurítok, kedves babám, hanem gyere be,

Tele hajó, válogassál idebe.

11. Falkám közül megdöglött egy marha

1906.VIII.hó

előadó: ?

Tempo giusto

Fal-kám kö-zül meg-dög-lött egy mar-ha, Nem nyú-zom meg, míg a gaz-dám
Ha kér-de-zi a gaz-dá-já)

nem mond-ja.
mi ba — ja: Nem ke-gyel-me-zett ne-ki a nya-va-lya.

Falkám közül megdöglött egy marha,

Nem nyúzom meg, míg a gazdám nem mondja.

Ha kérdezi a gazdája, mi baja?

Nem kegyelmezett neki a nyavalya.

12. Teremtéskor az úristen meghagyta (Fölbíró úr adjon isten jó napot) 1906.VIII. hó

előadó: idősebb férfi

**Ezt a dalt Tolna megyében jegyezte fel Felsőiregh községben .
Ugyanerre a dallamra Apátfalván a következő szöveget találta:**

Teremtéskor az úristen meghagyta:
(2-szer) Prímás cigány, kocsmárosné ne volna.
Magyar ember még mulatni sem tudna.

Kis pej lovam szépen felkantározom,
Kedvesemtől búsan elmasírozom.
Gyermekeimet a bölcsőben itt hagyom,
A hazáért magamat is od adom.

De nem azért fenettem ki szuronyom,
Hogy magam az ellenségtől megvonom,
Hanem amit vezérem mond megteszem,
Talpon álok, míg ki nem foly a vérem.

13.Nem füstöl a szögedi gyár kéménye (Az alföldi kukorica de sárga)

1906. VIII. hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

a) Az al-föl-di ku-po-ri-ca de sár-ga, Ta-lán bi-zony e-ső-re van ka-pál-va?

Meg is nő-het am-még ma-go-sabb-ra; - Mos va-csok én a ró-zsám-mal ha-rag-be.

Apátfalva, Csánád m.
1906 VIII. fiatalok
d) növege:

2.3.vé.
2)

Ezt a dalt Szegeden jegyezte fel. Ugyanerre a dallamra Apátfalván a következő szöveget énekelték. Az utolsó sorban van Apátfalvára vonatkozó adat.

Nem füstöl a szögedi gyár kéménye,
Fehér galamb szállott a tetejére.
Tudlak ki vagy fehér galamb el ne szállj,
A babámnak hírhordója te voltál.

Befütyült a vonat az állomásra,
A mostani regrutáknak számára.
Szervusz fiúk! a jó Isten veletek,
Három évig nem beszélek veletek.
Kérjétek a jó istent, hogy segítsen a dallam 2. felére.
Három évet rendesen, hogy eltöltsem.

14. Most akartam rúzsás kendőt... 1906VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

a) Most a-kar-tam ru-zsás ken-dőt vi-sel-ni, Most a-kar-tam bar-na kis lányt
De a bar-nát én is, más is

szé-ret-ni meg kell az én bus mi-vem-nek re-ped-ni.

szé-re — ti,

Most akartam rúzsás kendőt viselni,
Most akartam barna kislányt szeretni.
De a barnát én is, más is szereti,
Meg kell az én bús szívemnek repedni.

Ne szegd meg a piros almát, megrohad,
Ne szomorítsd a szívemet, meghasad.
Mert ha soká szomorítod szívemet,
Majd meglátod, halva találsz engemet!

15.Jaj Istenem hol fogok én meghalni

1906.VIII hó

előadó: ?

The image shows a handwritten musical score on aged paper. At the top left, it is marked 'Tempo giusto'. The music is written on a single staff in G major (one sharp) and 3/4 time. The lyrics are written in Hungarian below the staff. The first line of lyrics is: 'a) Jaj is-te-nem, hol fo-gok én meg-hal-ni? Hol fog az én pi-ros vé-rem ki-foly-ni? A sze-ge-di fe-gyház e-lőtt a sí-rom,'. The second line of lyrics is: 'Meg-ü-ze-nem, hogy a ba-bám ne sír-jon.' The score includes a repeat sign with first and second endings.

Jaj Istenem hol fogok én meghalni.
Hol fog az én piros vérem kifolyni?
A szegedi fegyház előtt a sírom,
Megüzenem, hogy a babám ne sírjon.

A szegedi fegyház ajtó, de magos,
Kilenc legény mén alatta befele!
Mind a kilenc talpig meg van vasalva,
Rajta van a Ferenc Jóska lakatja.

16.Pátfalvai községháza de magos 1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

a) Pát-fal-va-i község-há-za de ma-gos! Raj-ta ki-lenc ab-lak zsa-lu-pá-te-ros
 Ti-ze-di-ken ma-ga néz ki a bí-
 ró : Jer-tek fi-úk, meg-jött már a be-hí-vó.

Pátfalvai községháza, de magos,
 Rajta kilenc ablak zsalugáteros.
 Tizediken maga néz ki a bíró,
 Jertek fiúk, megjött már a behívó.

Kiskalapom nem a vásáron vettem,
 Túl a Tiszán betyársággal szerzettem.
 Túl a Tiszán betyársággal szerzettem,
 Minden kislány előtt meg se emelem.

Szilaj csikó elrugta a kezemet,
 Jó anyámnak nem írok több levelet.
 Gyere pajtás írd meg a jó anyámnak,
 Rossz sorja van a katona fiának.

17. Esik eső Zombolyáról fúj a szél

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

1. É-sik e-ső Zsom-bo-lyá-ról fúj a szél, Szé-gény le-gény vi-zi-tá-ri-
 É-des any-ja szem-ze-mi-ne
 ó-ra mén, Hogg a fi-a ka-to-ná-nak bent-ta-rad.
 meg-ha-sad

Esik eső Zombolyáról fúj a szél,
Szegény legény vizitációra mén.
Édesanyja gyenge szíve meghasad,
Hogy a fia katonának bennmarad.

Gyertek lányok öltözzünk fel fehérbe,
Menjünk el a nagy szegedi kaszárnya elébe.
Dútsuk ki a nagy kaszárnya oldalát,
Eresszük ki a mostani regrutát.

Átal mentem apátfalvi lánchídon,
Piros pántlika lobogott csákómon.
Piros pántlika az volt ráírva,
Három évig leszek babám katona.

18. Bús napjaim, ha elkezdem számolni

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

The image shows a handwritten musical score on aged paper. At the top left, it is marked 'Tempo giusto'. The music is written on a single staff in G major (one flat) and 4/4 time. The melody consists of several measures with various note values and rests. There are three first endings marked with '1)' above the staff. The lyrics are written in cursive below the staff. The first line of lyrics is: 'a) Bús nap-ja-im ha el-kez-dem szám-lál-ni, Hány-szor kell még ko-miszá-gyon'. The second line continues: 'Szám-lál-ga-tom es-te, reg-gel'. The third line is: 'fe-küd-ni Te-le van a szí-ve-m ke-se-rü-ség-gel'. The fourth line is: 'éj-fél-be,'. The score ends with a double bar line and a repeat sign.

Bús napjaim, ha elkezdem számlálni,
Hányszor kell még komiszágyon feküdni.
Számlálgatom este, reggel, éjfélbe,
Tele van a szívem keserúséggel.

19. Látod-e babám

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

Lá-tod-e ba-bám, lá-tod-e ba-bám azt a ma-gasabb he-gyét? Ezt a he-gyét,
Hogy-ha le-hor-dom, hogy-ha le-hor-dom, ak-kor le-szek a ti-ed.

ma-gas he-gyét Kis-köt-őm-be is le-hor-dom, Még-is a ti-ed, még-is a ti-ed le-szek é-des
ga-lam-bom.

Látod-e babám, látod-e babám azt a magasabb hegyet?
Hogyha lehordom, hogyha lehordom, akkor leszek a tied.
Ezt a hegyet, magas hegyet kiskötőmbe is lehordom,
Mégis a tied, mégis a tied leszek édes galambom.

20.Ha bemegyek...

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

a) Ha be-me-gyek, ha be-me-gyek, ha be-me-gyek a be-csa-li csár-dá-ba, Kocs-má-
Sört ho-za-tok, bort ho-za-tok Kocs-má-ros-né di-ó-fa asz-ta-lá-ra. Csak az
ros-né, szép csár-dás-né mond-ja azt a szót: Me-lyik kis-lány, me-lyik kis-lány
a lány ér-dem-li a gyön-gyös ko-szorút, A-ki-nek még é-le-té-be,
me-lyik kis-lány ér-dem-li a ko-szorút
é-le-té-be se-re-tő-je so-se volt.

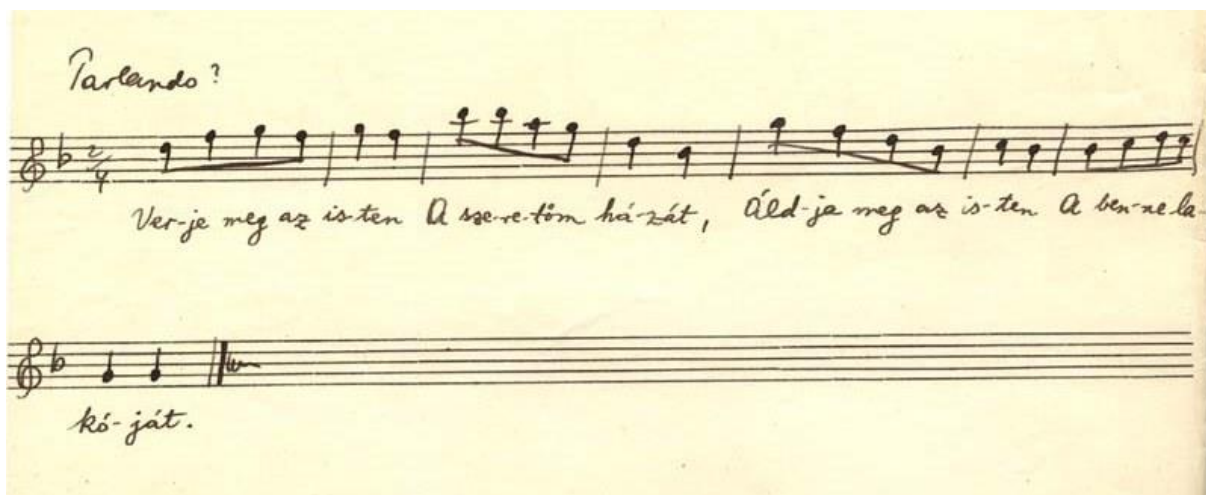
Ha bemegyek, ha bemegyek, ha bemegyek a becsali csárdába.
Sört hozatok, bort hozatok kocsmárosné diófa asztalára.
Kocsmárosné, szép csárdásné mondja azt a szót,
Melyik kislány, melyik kislány, melyik kislány érdemli a koszorút.
Csak az a lány érdemli a gyöngyös koszorút,
Akinek még életébe, életébe szeretője sose volt.

Új a csizmám, új a csizmám, új a csizmám el akarom viselni.
De a császár, de a császár, de a császár nem akarja engedni.
Engedd császár nem a te pénzed ára bánja,
Szőke kislány, barna kislány, szőke kislány zsebében van az ára.

21. Verje meg az Isten

1906.VIII.hó

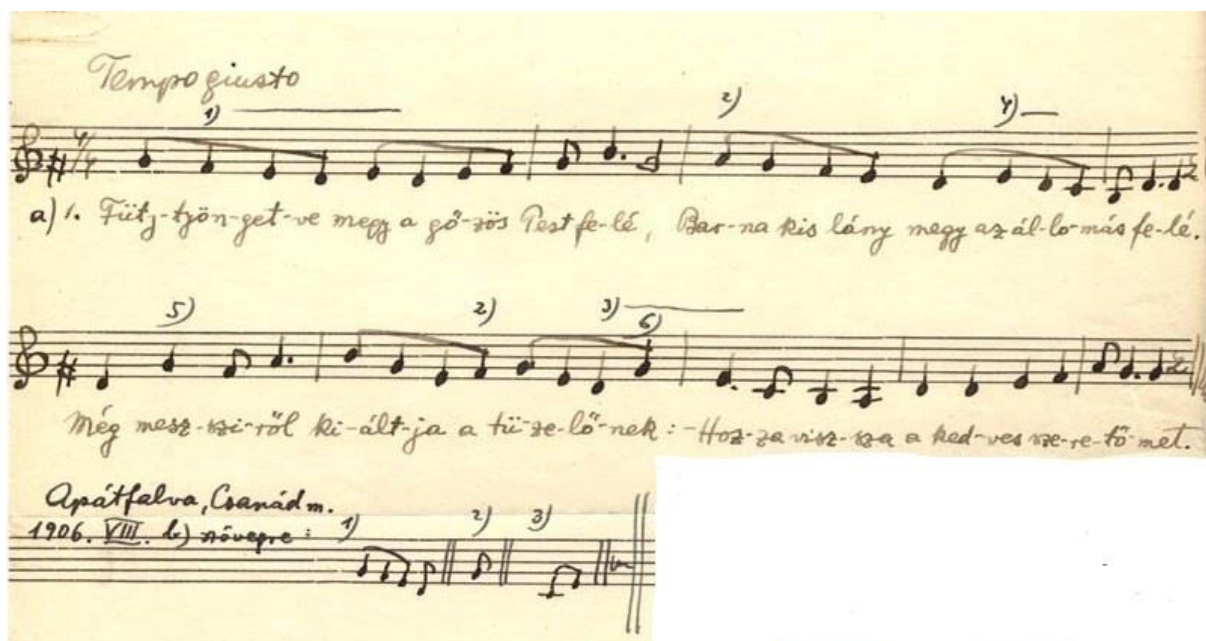
előadó:?

Verje meg az isten A szeretőm házát,
Áldja meg az isten a benne lakóját.

22. Azt gondolod бүdös cigány (Füttյöngetve megy a gőzös) 1906.VIII.hó

előadó:?

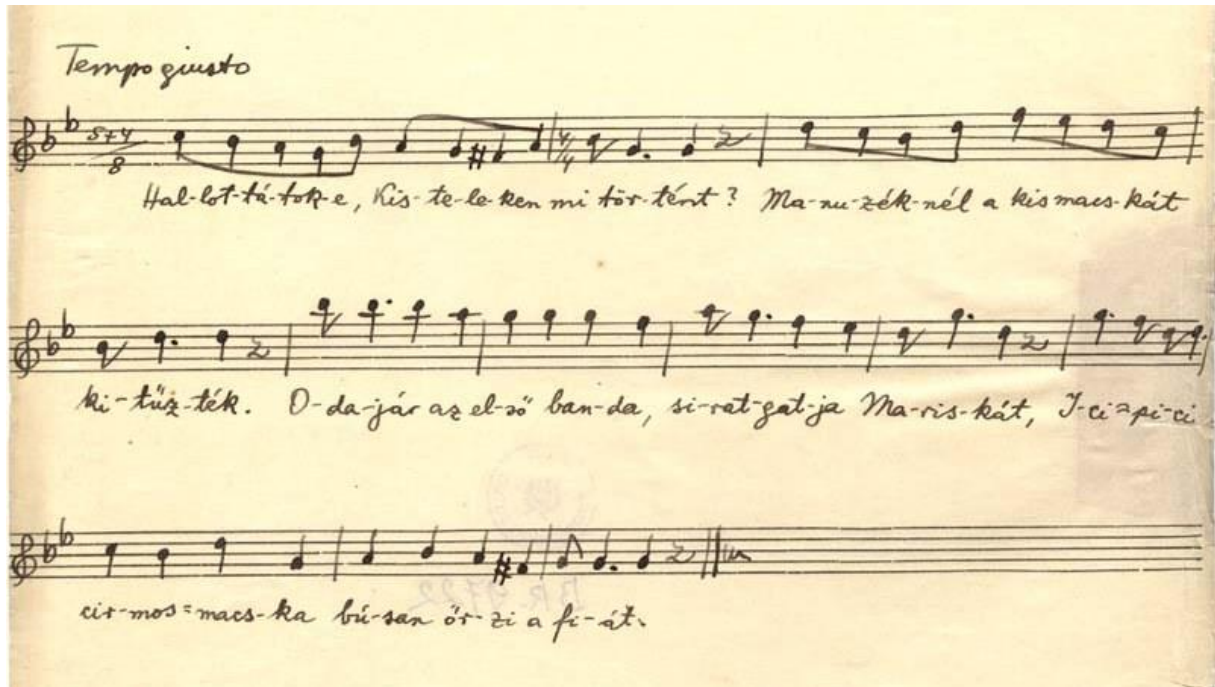
Vésztőn gyűjtötte a dalt. Az utolsó sorban apátfalvi bejegyzés.

Azt gondolod бүdös cigány, hogy leülsz,
Pedig nekem térdem állva hegedülsz.
A kezében úgy ríjjon a hegedű de,
Mint ősszel a rezgő nyárfa levele.

23. Hallottátok-e Kisteleken mi történt?

1906.VIII.hó

előadó:?

Tempo giusto

Hal-lot-tá-tok-e, Kis-te-le-ken mi tör-tént? Ma-nu-zék-nél a kis macs-kát
ki-tűz-ték. O-da-jár az el-ső ban-da, si-rat-gat-ja Ma-ris-kát, I-ci-pi-ci
cir-mos=macs-ka bú-san őr-zi a fi-át.

Hallottátok-e Kisteleken mi történt?
Manuzéknél a kismacskát kitűzték.
Odajár az első banda, siratgatja Mariskát,
Ici-pici cirmos macska búsán őrzi a fiát.

24. Azért adtam száz forintot

1906.VIII.hó

előadó: idősebb férfi

Tempo giusto

a) 1. Azért adtam száz koronát, Mutasd meg a lábad-szárát, csuhajla.
 2) Nem mutatod lábad-szárát, Add vissza a száz koronát, csuhajla.
 3) var.:

Azért adtam száz koronát,
 Mutasd meg a lábad-szárát csuhajla.
 Nem mutatod lábad-szárát,
 Add vissza a száz koronát csuhajla.

Azért adtam hetven pengőt.
 Vegyél rajta selyemkendőt. csuhajla.
 Ha nem vettél selyemkendőt,
 Add vissza a hetven pengőt. csuhajla.

Azért adtam harminc pengőt,
 Vegyél rajta cugos cipőt. csuhajla.
 Ha nem vettél cugos cipőt,
 Add vissza a harminc pengőt. csuhajla.

Már én többet nem kaszálok,
 2-szer. Cserepes inasnak állok.
 Kerek tepsiket csinállok.

Már én többet nem kaszálok,
 2-szer. Asztalos legénynek állok.
 Tornyos nyoszolyát csinállok.

Tornyos nyoszolyát csinállok.
 2-szer. A babámnál benne hálok.
 Göndör gyereket csinállok.

25.Rongyos csárda

1906.VIII.hó

előadó:?

Tempo giusto

a) Rongyos csár-da, nincs te-te-je, ~~Nem lát~~
 Ki-lát-ssik a sze-le-meny-je, Sej, haj,
 gön-dör a ba-bám, Sze-ret is az en-gem i-ga-zán!
 ref.

Rongyos csárda nincs teteje,
 Kilátszik a szele meny-je.
 Sej, haj, göndör a babám,
 Szeret is az engem igazán.

26. Azért, hogy a szitarosta

1906.VIII.hó

előadó: fiatalok

Tempo giusto

A-zért, hogy a szí-ta-ros-ta ke-rek, Én va-gyok a ma-gyar gye-rek.
 Ha fe-ke-te lo-von já-rok, A-zért sze-ret-nek en-gem a lá-nyok.

Azért, hogy a szitarosta kerek,
 Én vagyok a magyar gyerek.
 Ha fekete lovon járok,
 Azért szeretnek engem a lányok.

27. Virágszál, virágszál

1906.VIII.hó

előadó: idősebb férfi

Tempo giusto

1. Virág-szál, virág-szál, nincs szebb é-let a pa-raszt-nál! Mert ha pa-raszt
ref.

nem vol-na, se úr se paps nem vol-na, Virág-szál, virág-szál, nincs szebb é-let a
ref.

pa-raszt-nál.

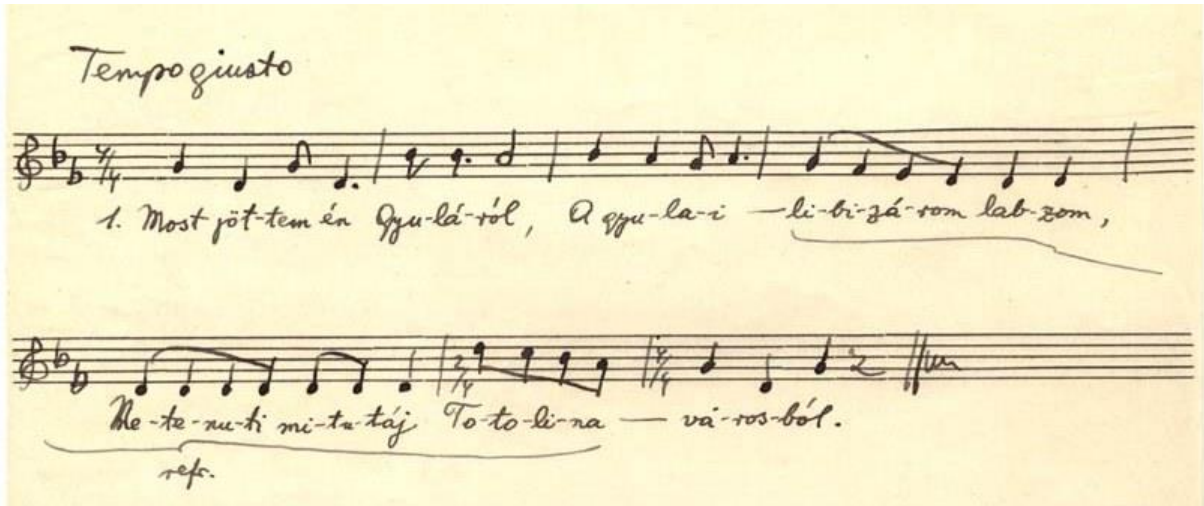
Virágszál, virágszál, nincs szebb élet a parasztnál!
Mert, ha paraszt nem volna,
Se úr, se pap nem volna.
Virágszál, virágszál, nincs szebb élet a parasztnál.

Virágszál, virágszál, nincs szebb élet a parasztnál,
Mert a paraszt szánt és vet,
Úgy eszik az kenyeret.
Virágszál, virágszál, nincs szebb élet a parasztnál.

28. Most jöttem én Gyuláról

1906.VIII.hó

előadó:?

Felvétel helye: Szeged vagy Apátfalva

Most jöttem én Gyuláról, a gyulai
 refr: libizáromlabzom, metenuti mi-tu –tájtotolina
 városból.

Ott hallottam azt a szót, nyisd ki babám
 refr: libizáromlabzom, metenuti mi-tu –tájtotolina
 az ajtót.

Az ajtót kinyitotta kiugrott egy
 refr: libizáromlabzom, metenuti mi-tu –tájtotolina
 kiskurva.

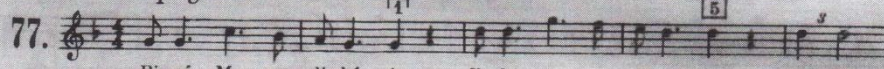

Bartók Béla: A magyar népdal: 22. 25. 131. 135. oldal

Bihar vm.	
199. Értarcsa	
K. Z.-né	1
200. Gyanta B.	15
201. Köröstárkány B.	32
202. Nagyszalonta K.	247
Összeg : 4	295
Csanád vm.	
203. Apátfalva B. ...	26
204. Csanádapácza ..	2
Összeg : 2	28
Csongrád vm.	
205. Csongrád B.	5
206. Horgos B.	40
207. Szeged B., K. ...	51
208. Szegvár V.	39
209. Szentcsanak B.	19
Összeg : 5	134

(7)

III. Apátfalva (Csanád), 1906.; B.

Tempo giusto.

77.
 Bi-ró Mar-csa li-bá - ja Be-le - ment a Ti-szá - ba; Ket-tőt

 lé - peti u - tá - na: Ki-lát-szott a Bi-ró Mar-csa pi-ros al - só szok-nyá - ja.

III. Apátfalva (Csanád), 1906.; B.

Tempo giusto.

78.
 A rá - tó - ti le - gé - nyek Li-bát fog - tak sze - gé - nyek.

 Nem jól fog-ták a nya-kát, a nya-kát, sej, a nya-kát: El-gá-gin-tot - ta ma-gát.

III. Apátfalva (Csanád), 1906.; B.

Tempo giusto.

91.
 Ki-ön-tött a Ti-sza a part-já - ra, Kis pej lo - vam tér - dig
 Sá - ros kan-tár - szá - ra

 jár a sár - ba, Gye-re kis an - gya - lom az ő - l - m - be.
 a ke - zom - bo,-

I. tábla

Helység (vármegye)	C) osztály				Egyéb dallamok	Összeg	
	B) osztály	II. IV. L	III. V. - VII.	A) osztály			
Adács (Heves), V.....	0	—	1	—	—	7	Cs
Ajnácskő (Gömör), L.....	2	—	—	—	—	2	Cs
Ákosfalva (Maros-Torda), B..	2	3	2	1	1	15	Cs
Alsóbalog (Gömör), K.....	3	3	18	2	2	28	Da
Alsófalva (Gömör), K.....	1	2	9	1	2	15	Dá
Alsók (Somogy), V.....	2	3	2	1	1	9	De
Alsózece (Bars), K.....	1	1	14	1	1	19	Dé
Alsóvárad (Bars), K.....	2	1	3	—	—	7	De
Andornak (Borsod), V.....	4	2	—	—	—	6	De
Andrásfalva (Bukovina), K...	0	3	17	8	9	43	De
Apátfalva (Csanád), B.....	15	8	1	1	1	26	De
Arad ¹⁾ (Arad), B.....	5	2	—	—	—	7	V
Árvátfalva (Údvarhely), V...	—	1	1	—	1)	3	De
Átány (Heves), V.....	1	—	—	—	—	1	De
Avasujváros (Szatmár), K.	—	—	—	—	—	—	De
Z.-né.....	77	20	20	—	13	130	Dé
Babindál (Nyitra), K.....	1	1	4	1	—	7	Dé

Kiöntött a Tisza

Tempo giusto

1. Kiöntött a Ti - sza a part - já - ra,
 Kis pej lovam tér - dig jár a sár - ba'!
 Sáros kantár - szá - ra a ke - zem - be',
 Gyere, kisan - gya - lom, az ö - lem - be!

2. Álmodik a földben a búzmag,
 Jó meleget érez a hó alatt.
 Tavaszi szél lágyan simogatja,
 Csengő eső cseppje csókolgatja.

Apátfalva (Csanád m.), Bartók Béla

1 Kottázd le a dal hangkészsletét a mély hangoktól indulva a magas hangokig!

Hányféle hangból áll a hangsor? Mi a záróhang?

Király Katalin: Ének –zene tankönyv 7. osztály Mozaik Kiadó Szeged, 2012. 24. oldal

BR-szám	stíl	alosztály (I, II, III, IV)	szótagszám / csoport leírása	számsor	szótag	szótag	Későbbi publikáció	Helység	Vármege	Adatközlők	Gyűjtő	Gyűjtés éve	K1	K2	K3	Szövegkezdet	LSZ1	
A 458	A	I	8	4 soros izometrikus, ereszkedő vagy kvintváltó dallamszerkezet, parlando-rubato vagy kötött ritmú tempo giusto	0458			Apátfalva	Csanád	idősebb férfi	Bartók	1906.08.	4	1	5	Tisza szélén elaludtam	01357	
A 669r	A	I	8	4 soros izometrikus, ereszkedő vagy kvintváltó dallamszerkezet, parlando-rubato vagy kötött ritmú tempo giusto	0669	r		Apátfalva	Csanád	idősebb férfi	Bartók	06.08.	7	5	b3	Csörög-börög a vasajtó	02103	
A 1354o	A	II	8	4 soros izometrikus, ereszkedő vagy kvintváltó dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	1354	o		Apátfalva	Csanád ?		Bartók	1906.08.	8	1	4	Lányok, lányok, mit csináltak?	04185	
A 1418f	A	II	11	4 soros izometrikus, ereszkedő vagy kvintváltó dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	1418	f		Apátfalva	Csanád ?		Bartók	1906.08.	9	3	3	Ács Kalári kapujában lámpa ég	04438	
A 1458d	A	II	11	4 soros izometrikus, ereszkedő vagy kvintváltó dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	1458	d		Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	5	1	2	Édesanyám, ha meguntál tartani	04555	
A 1492c	A	II	11	4 soros izometrikus, ereszkedő vagy kvintváltó dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	1492	c		Apátfalva	Csanád	idősebb férfi	Bartók	06.08.	1	b3	4	Arra kérem főkapitány uramat	04787	
B 54a(1)	B	nincs	7	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0054	a	1	Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5	7	Bíró Marcsa libája	05353	
B 65a	B	nincs	7	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0065	a		Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5	4	A rátóti legények	05391	
B 475a	B	nincs	10	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0475	a		Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5	5	Kiöntött a Tisza a partjára	06576	
B 520b	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0520	b		Apátfalva	Csanád		Bartók	06.08.	1	3	1	Hajós bácsi, mit mondanék magának	06699	
B 587c	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0587	c		Apátfalva	Csanád		Bartók	06.08.	1	5	8	Falkám közül megdöglött egy marha	06833	
B 594m(4)	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0594	m	4	Apátfalva	Csanád	idősebb férfi	Bartók	06.08.	1	b3		Teremtéskor az Úristen meghagyta	06861	
B 617(2)	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0617		2	Apátfalva	Csongrád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5		Nem füstöl a szögedi gyár kéménye	06935	
B 733g	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0733	g		Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5		Most akartam rózsás kendőt viselni	07166	
B 733m	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0733	m		Apátfalva	Csanád ?		Bartók	1906.08.	1	5		Jaj istenem, hol fogok én meghalni?	07172	
B 739a(1)	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0739	a	1	Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5		'Pátfalvai községháza de magas	07191	
B 755f	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0755	f		Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	5	5	Esik eső, Zombolyáról fúj a szél	07238	
B 800c(1)	B	nincs	11	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0800	c	1	Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	b3	b3	Bús napjaim ha elkezdem számlálni	07377	
B 1454	B	nincs	16-25		1454			Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	1	2	Látod-e babám, látod-e babám azt a magz	09135	
B 1518a(1)	B	nincs	16-25	4 soros izometrikus vagy arra visszavezethető, zárt architektonikus dallamszerkezet, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	1518	a	1	MND/148	Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	1	1	5	Ha bemegyek a becsali csárdába	09302
C 23cc	C	I	1	4 vagy több soros heterometrikus, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0023	c	c	Apátfalva	Csanád		Bartók	06.08.	7	b3	b3	Verje meg az isten	09490	
C 47a(2)	C	I	1	4 vagy több soros heterometrikus, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0047	a	2	Apátfalva	Csanád		Bartók	06.08.	1	v	1	Azt gondolod bűdös cigány	09581	
C 105	C	I	4	4 vagy több soros heterometrikus, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0105			Apátfalva	Csanád		Bartók	06.08.	1	5	5	Hallótatok-e, Kisteleken mi történt	09722	
C 126e	C	I	6	4 vagy több soros heterometrikus, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0126	e		Apátfalva	Csanád	idősebb férfi	Bartók	06.08.	1	b3	4	Azért adtam száz koronát	09814	
C 227a	C	I	17	4 vagy több soros heterometrikus, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0227	a		Apátfalva	Csanád ?		Bartók	1906.08.	b6	1	4	Rongyos csárda, nincs teteje	10073	
C 235g	C	I	17	4 vagy több soros heterometrikus, alkalmazkodó ritmú tempo giusto	0235	g		Apátfalva	Csanád	fiatalok	Bartók	06.08.	VII	b3	b3	Azért, hogy a szitarosta kerek	10107	
C 1056	C	III	nincs	3 soros	1056			Apátfalva	Csanád	idősebb férfi	Bartók	06.08.	1	3		Virágszál, virágszál, nincs szebb élet	12074	
C 1074b	C	III	nincs	3 soros	1074	b		Szeged vagy Apátfa ?			Bartók	1906.08.			2	Most jöttem én Gyuláról	12124	

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek

„Bartók Béla 1906-os apátfalvi népdalgűjtése”

Ajánlólevél az Értéktárba való felvételre.

Bartók Béla, még fiatal korában, mikor a népdalokkal kezdett foglalkozni, jutott el 1906-ban Apátfalvára. Bartók Béla itt tartózkodásának idején 26 apátfalvi népdalt jegyzett le, melyek bekerültek a Zenetudományi Intézet Archívumába. A nóták többségét a táncos Kerekes Burkus Márton énekelte el.

Az hogy, a déli határ szélén egy kis településről 26 olyan népdal származik, amit Bartók Béla jegyzett le, felbecsülhetetlen értéknek tartom. Apátfalva hatalmas kulturális örökséggel rendelkezik, táncos múltja mellett, nagy népdalgyűjteménnyel rendelkezik. Ezeket, a népdalokat a mai napig éneklük a településen fiatalok és idősek egyaránt. Én, mint óvodapedagógus és az Apátfalvi Hagyományőrző Csoport és a Kardos István Gyermek Néptáncsoport vezetője, fontosnak tartom az Apátfalvi népdalok ismeretét, hiszen örökségünk. Fontosnak tartom ezt az örökséget őrizni és továbbadni, fontos, hogy az Apátfalvi népdalgyűjtést minden generáció ismerje meg és fennmaradjon a következő generáció számára is. Ezeken a népdalokon keresztül még jobban megismerhetjük az Apátfalvi emberek életét, érzelmvilágát. Szigeti György szavait idézve „Számomra a népdal mindig többet jelentett egyszerű hangulatkeltésnél, hiszen tudtam, hogy a népdal őszinte érzelmet közvetít, akár örömet, akár szomorúságot, bánatot vagy csalódást fejezett is ki.”

Ezen indokok alapján javaslom a 26 népdalt az Értéktárba felvételre.

Apátfalva, 2016. december 14.

Csenteri Andrea

Óvodapedagógus, gyermektánc oktató